ABDULLAH BİN MENÂZİL

Nişâbûr'da yetişen âlimlerin en büyüklerinden. İsmi Abdullah bin Muhammed bin Menâzil olup, künyesi Ebû Muhammed'dir. Hamdûn-i Kassâr'ın talebesi olup, zâhir ve bâtın ilimlerinde âlim, tasavvuf hâllerine vâkıf, çok yüksek bir zât idi.

Kerâmetler ve faziletler sahibi idi. Hadîs ilminde de âlim olup, çok hadîs-i şerîf dinlemiş ve yazmıştır. 329 (m. 940)'da Nişâbûr'da vefât etti. Kabri Enbâr şehîdliğindedir.

Şöyle anlatılır: Ahmed bin Hamîdî Esved, Abdullah bin Menâzil'e gelerek; "Rü'yâmda gelecek seneye kadar öleceğini gördüm, dünyâyı terk etmeye hazırlansan iyi olur" dedi. Bunun üzerine Abdullah bin Menâzil buyurdu ki: "Bize uzun bir süreden bahsettin. Gelecek seneye kadar yaşamaya elimde delîlim var mı? Ebû Ali Sakafî'den işittiğim şu beyitle yakınlık ve rahat bulmaktayım:

"Ey sevgiliden uzun süre,
Kaldım uzak diye,
Aşkından şikâyet eden,
Sabret, yarın belki,
Kavuşursun sevgiline."

Ebû Ali Dekkâk şöyle anlatır: "Birgün Ebû Ali Sakafî konuşurken Abdullah bin Menâzil, ona: "Ölüme hazır ol, çünkü bundan kurtulmanın çâresi yoktur" dedi. Bunun üzerine Ebû Ali Sakafî on'a: "Ey Abdullah! Sen de ölüme hazır ol, şüphesiz öleceksin" deyince, Abdullah bin Menâzil kolunu yastık şeklinde uzatarak başını koluna koydu ve: "İşte öldüm" dedi ve derhal rûhunu teslim etti. Bu durum karşısında Ebû Sakafî söyleyecek bir söz bulamadı. Çünkü Abdullah bin Menâzil'e fiilen mukâbele etmek imkânına sahip değildi. Ebû Ali Sakafî'yi dünyâya bağlayan bir takım sebepler vardı. Abdullah bin Menâzil'in ise Allahü teâlâdan başka meşgûliyeti yoktu. Dünyâ ile alâkasını kesmişti.

Ebû Bekr bin Eşkir şöyle anlatır: "Hasen bin Haddâd bir gün Abdullah bin Menâzil'in yanına gitmişti. İbn-i Menâzil ona nereden geldiğini sordu. Hasen bin Haddâd da "Ebü'l-Kâsım Müzekkir'in meclisinden geliyorum" dedi. Bunun üzerine İbn-i Menâzil, "Ebü'l-Kâsım Müzekkir ne hakkında anlatıyor?" diye sorunca, İbn-i Haddâd "Haya konusunu" dedi. Bunun üzerine İbn-i Menâzil "Allahü teâlâ'dan utanmayan bir kimsenin, hayadan bahs etmesi ne kadar şaşılacak bir şeydir" buyurdu.

Abdullah bin Menâzil, Hamdûn bin Ahmed'e: "Bana bir tavsiyede bulun" deyince, Hamdûn bin Ahmed de; "Gücün yettiği müddetçe dünyalık bir şeye kızmamaya gayret et" buyurdu.

Abdullah bin Menâzil buyurdu ki: “İnsanlar senin sû-i zannından, sen de nefsinin vesvese ve havasından kurtulduğun vakit, senin için vakitlerin en fazîletlisidir.”

“İnsanlar edebe, ilimden çok daha fazla muhtaçtır.”

“Hayadan bahseden, ama kendisi Allahü teâlâdan haya etmeyen kimseye ne kadar şaşılır.”

“İhtiyâcı olmayan bir şeyi kendisine lâzım kılan, ihtiyâcı olan bir şeyi zayi etmek durumunda kalır.”

“Allahü teâlâ çeşitli ibâdetleri bildirdi. Sabrı, sıdkı, namazı, orucu ve seher vakitleri istiğfar etmeği buyurdu. İstiğfarı en sonra söyledi. Böylece kula, bütün ibâdetlerini, iyiliklerini kusurlu görüp, hepsine af ve mağfirelt dilemesi lâzım oldu.”

“Çalışıp da tevekkül etmek, bir yere çekilip ibâdet yapmaktan hayırlıdır.”

“Kendisinden ilim öğrendiği zâtta, ayıb ve kusur arayan, o zâtın ilminden, feyiz ve bereketinden istifâde edemez.”

“Tevekkül sahibi kimse, herşeyden yüz çevirip Allahü teâlâya dönen kimsedir.”

“Farzlardan birini eda etmeyen, sünneti yapmama belâsına yakalanabilir. Sünneti terk edenin ise bid’ate düşmesi muhakkaktır.”

“Sâhib olduğun vakitlerin en faziletlisi; nefsinin istek ve arzularından kurtulduğun ve halk için sû-i zanda bulunmadığın vakittir.”

“Nefsi için bir hizmetçi istemediği müddet zarfında kul, kuldur. Kendisi için bir hizmetçi istedimi, yüksek derecesinden düşmüş ve; kulluğun âdabını terk etmiş olur. Çünkü başkasının kendisine hizmet etmesini istiyecek kadar nefsini büyük görmüştür.”

“Eğer bir kul, bütün ömrü boyunca bir an riyasız ve nifaksız kalırsa, o bir ânın bereketini tâ ömrünün sonuna kadar duyar.”

“Ârif kimse, Allahü teâlâdan gelen hiç bir şeyi acâib karşılamaz.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tezkiret-ül-evliyâ cild-1, sh. 90

2) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 330

3) Nefehât-ül-üns sh. 254

4) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 336

5) Risâle-i Kuşeyrî sh. 161

6) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 107

7) Kevâkib-üd-düriyye cild-2, sh. 54

8) Fâideli Bilgiler sh. 167